

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83396,Rhle-Edward-Wilhelm.html>
2022-09-30, 07:31

Rühle Edward Wilhelm

Rühle Edward Wilhelm (2 IX 1905, Warszawa – 24 VIII 1988, tamże), geolog i kartograf. Syn Wilhelma, majstra garbarskiego w fabryce powozów, i Janiny z domu Geyer.

W czasie I wojny światowej z rodziną znalazł się na Uralu, gdzie zainteresował się mapami, stając się w przyszłości specjalistą kartografii topograficznej oraz geologicznej. Do kraju rodzina R. wróciła w 1918, po czym R. jako sanitariusz pełnił służbę wojskową. Maturę uzyskał w 1926 w Gimnazjum im. M. Reja w Warszawie, następnie podjął studia z geografii i geologii na UW. Ukończył je w 1931, uzyskując magisterium na podstawie pracy *Morfologia i geologia wzgórz dorzecza górnej Prypeci* (1933), wykonanej pod kierownictwem S. Lencewicza i J. Lewińskiego. W 1928–31 – pod kierunkiem Lencewicza – prowadził badania w ramach prac Biura Melioracji Polesia. Za wykonane wówczas mapy w 1929 otrzymał nagrodę Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Badania, głównie na Polesiu Wołyńskim, prowadził do 1938, okresowo jednak zajmował się rozpoznaniem innych obszarów (np. jeziora Hańcza i jego otoczenia). W 1935 uczestniczył w wyprawie alpinistycznej na Kaukaz, dokumentował to opracowaniem *Morfologia dorzecza Czereku Bałkarskiego w środkowym Kaukazie* (1939).

W 1932–36 był referentem kartograficznym Głównego Urzędu Statystycznego, a następnie redaktorem „Rocznika Ziemi Wschodnich”. Jednocześnie współpracował z Państwowym Inst. Geologicznym w Warszawie, którego etatowym pracownikiem został 1 VIII 1938. Doktoryzował się na UJ w 1938 na podstawie rozprawy *Utwory lodowcowe zachodniej części Polesia Wołyńskiego* (1937) – promotor E. Romer. Podczas II wojny światowej był geologiem w Amt für Bodenforschung (dawne PIG), a jednocześnie kartografem (drukaczem i magazynierem) AK (m.in. oddział „Schronisko”).

Po powstaniu warszawskim (1944) pracował w Krakowie w Państwowym Inst. Geologicznym, początkowo jako pełnomocnik odbudowy siedziby warszawskiej tej placówki, a niebawem zastępca dyrektora K. Bohdanowicza.

Pracownikiem Państwowego Inst. Geologicznego pozostał do emerytury (31 III 1979), pełniąc wiele funkcji kierowniczych, w tym dyrektora naczelnego w 1955–66; od 1954 jako profesor. Znakomity organizator prac zespołowych, utworzył w PIG główny ośrodek studiów nad utworami czwartorzędowymi oraz ważną placówkę kartografii geologicznej.

Po emeryturze R. pozostał nadal czynny, m.in. jako redaktor naczelny „Przeglądu Geologicznego” (1975–88), członek wielu krajowych i międzynarodowych organizacji specjalistycznych oraz autor (lub współautor) map i atlasów geologicznych.

Publikowany dorobek R. obejmuje zagadnienia geologii regionalnej, geologii czwartorzędu (w tym metod badawczych), teorii i praktyki kartograficznej, historii i organizacji nauki, itp. Geologii (i geografii) obszarów wschodnich II Rzeczypospolitej dotyczyły prace: *Jeziora kwasowe zachodniej części Polesia Wołyńskiego* (1935), *Studium powiatu kowelskiego* (1937), *Kreda i trzeciorzęd zachodniego Polesia* (1948) i in. Różne zagadnienia kartograficzne obejmowały opracowania: *Klasyfikacja i znakowanie błot, bagien i gruntów podmokłych na mapach topograficznych* (1936), *Kartografia plejstocenu* (1946), *Wojskowa kartografia geologiczna w okresie dwu wojen światowych* (1949). W 1947–55 – przy udziale różnych autorów – ogłosił 38 arkuszy *Przeglądowej mapy geologicznej Polski* w skali 1:300 000. Opublikował samodzielnie lub w zespołach 60 map w różnych seriach: *Przeglądowa mapa surowców mineralnych Polski w skali 1:300 000* (1946), *Atlas geologiczny Polski w skali 1:1 000 000* (1954–60), *Atlas geologiczny Polski w skali 1:2 000 000* (1956), *Atlas geologiczny Polski – zagadnienia stratygraficzno-facjalne w skali 1:3 000 000* (1962), *Mapa geologiczna Polski w skali 1:500 000* (1984) i in.

Drugim nurtem powojennej działalności naukowej R. były badania osadów czwartorzędu. W PIG utworzył serię

wydawniczą «Z badań czwartorzędu w Polsce» (11 tomów, 1952–1968). W formie syntetycznej problematykę tę przedstawił w książce *Metody badań osadów czwartorzędowych* (1973), a przede wszystkim w dziele zbiorowym z M. Książkiewiczem i J. Samsonowiczem *Zarys geologii Polski* (1965; edycje rosyjska i angielska w 1968). Był współautorem książek: *Ocean Atlantycki* (1962) i *Surowce mineralne mórz i oceanów* (1998).

Wiele uwagi poświęcił opisom rdzeni wiertniczych, w tym także w czasie wykonywania metra w Warszawie w okresie powojennym. Szacuje się, że ogłosił ok. 300 publikacji oraz pozostawił 1200 pozycji archiwalnych i 2500 opisów rdzeni wiertniczych, a także 60 map samoistnych (bez umieszczania w tekstach rozpraw).

R. był członkiem wielu krajowych i międzynarodowych organizacją specjalistycznych geologicznych i geograficznych, w tym wiceprzewodniczącym International Union of the Geological Sciences (1968–70), wiceprzewodniczącym Komitetu Nauk Geologicznych PAN (1969–79). Współorganizował w Polsce zjazd Międzynarodowego Stowarzyszenia do Badań Czwartorzędu (1960). Reprezentował Polskę na wielu międzynarodowych kongresach specjalistycznych.

Został wyróżniony wieloma odznaczeniami, w tym Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami (1943). Powszechnie przyjmuje się, że był faktycznym twórcą kartografii geologicznej w Polsce po II wojnie światowej, a kierowany przez niego Instytut przeżywał okres świetności.

PSB (Z.J. Wójcik); SBTP (W. Mizerski, K. Radlicz, H. Urban); Fleszarowa.

A. Ber, M. Graniczny, K. Jaworowski, W. Mizerski, J. Mojski, H. Urban: *Edward Rühle (1905–1988) – w stulecie urodzin*, „Przegląd Geologiczny” 2005.

Zbigniew Wójcik

[Poprzedni](#)
[Następny](#)